

ПРОУЧВАНЕ

НА ЗНАНИЯ, НАГЛАСИ И ГОТОВНОСТ ЗА ПОМОЩ НА ПОСТРАДАЛИТЕ ПРИ СЛУЧАИ НА „ДОМАШНО НАСИЛИЕ“

НА УЧАСТНИЦИТЕ ОТ ОБЩИНА ЕЛЕНА В ДЕЙНОСТИТЕ ПО ПРОЕКТ „ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ДОМАШНОТО НАСИЛИЕ В ТРИ ОБЩИНИ НА ОБЛАСТ ВЕЛИКО ТЪРНОВО“

Въведение: Изследването се провежда в периода на приключване на проекта /юли – септември 2022г./. Целта е да установи и анализира актуалното състояние на обществената и лична чувствителност и компетентност по отношение на домашното насилие, както и готовността за противодействие и помощ на жертвите.

Проучването се провежда на територията на всяка от трите общини – Горна Оряховица, Елена и Златарица, в които Център „Мария“ от октомври 2019г. предоставя психо-социална подкрепа на пострадали от домашно насилие, правно консултиране и процесуално представителство, родителски групи, обучения на специалисти от мултидисциплинарните екипи и супервизии по случаи, обучения на доброволци и ученици.

Сдружение „Център Мария“ е създадено през 1999г. и оттогава реализира проекти за превенция на домашното насилие, промяна на обществените нагласи спрямо него, както и за професионална помощ за жертвите. В консултативния център в гр. Горна Оряховица, в рамките на социална услуга, се оказва безплатна кризисна интервенция, психологическа, социална и юридическа помощ на пострадалите.

През годините екипът на Център „Мария“ неведнъж е откликвал и съдействал на институциите в община Елена при случаи на домашно насилие. Към Центъра са били насочвани пострадали от домашно насилие. Обръщали са се за помощ и за съдействие и самозаявили се клиенти от община Елена. При всички случаи е оказвана необходимата помощ за спиране на насилието. Липсата на специализирана услуга на територията на община Елена, която да окаже професионална помощ на място, затруднява и ограничава възможността да се разгърне целия процес на професионална помощ, рехабилитация и възстановяване на пострадалите. Така се зароди идеята за мобилна услуга на територията на община Елена.

При работата с представители на различни професионални общности или етнически групи на територията на община Елена екипът на Център „Мария“ се е сблъсквал със съпротива и предрасъдъци да се приеме домашното насилие като проблем извън тесните рамки на партньорските отношения. Показателни са думите на здравен медиатор при първата информационна среща по проекта: „Такова нещо /домашно насилие / в нашето село няма. Хората си живеят спокойно и се разбират“, които бяха възприети от екипа като изходна позиция и предизвикателство.

Анкетираните лица: 37 участници в дейностите по проекта от община Елена:

- ❖ 10 от тях са специалисти от мултидисциплинарните екипи /социални работници, полицаи, учители, представители на общинските администрации/ от община Елена;
- ❖ 8 са участници в родителските групи на територията на община Елена
- ❖ 6 са ученици от обученията на деца и младежи;
- ❖ 8 са клиенти на мобилната работа в общините Елена;
- ❖ 2 са работещи в социални услуги в община Елена;
- ❖ 3 здравни медиатори.

Инструментарий: АНКЕТА, съдържаща 5 въпроса. Четири от тях са затворени, с възможност за един от 5 избора и проучват представата за домашното насилие на анкетираните, отражението му върху децата, свидетели или жертва на насилие в семейството, оценката за това дали домашното насилие е личен или обществен проблем. Последният, 5 въпрос е отворен и изследва възможната лична реакция на анкетирания при евентуален сблъсък с домашно насилие.

ОБОБЩЕНИЕ НА АНКЕТНИТЕ КАРТИ

На първия въпрос: „С какво свързвате домашното насилие” анкетираните са посочили следните отговори:

- 17% свързват домашното насилие с последиците му - „физическа и психическа вреда” върху личността на пострадалия /отговор А/;
- 5% извеждат конкретни и разпознаваеми актове на насилие: „побои, заплахи, принуда, изнасилване” /отговор Б/ ;
- Никой не е посочил отговор В: удовлетворяване на „стремеж за власт и контрол”, като деструктивната потребност, пораждаща домашното насилие.
- 81% разглеждат домашното насилие като комплексен проблем /отговор Г/: „Всичко изброено”, тоест „причиняване на физическа и психическа вреда върху личността”, „побои, заплахи, принуда, изнасилване”, „стремеж за власт и контрол”.

На втория въпрос: „Според Вас, има ли риск за децата, които живеят в семейства с домашно насилие?”, участниците се дали следните отговори :

- 95% от посочените отговори са „ДА”;
- 5% отговарят „По-скоро да”,

На трети въпрос: „Считате ли, че децата, свидетели или жертви на насилие в семейството, често...:” са предложени три възможни отговора, които описват характеристики на детската личност, повлияна от домашно насилие. Те са:

А: /децата, които се развиват в условия на домашно насилие/ използват насилието като начин за решаване на проблемите си в училище, с връстници, в семейството?:

98 % от анкетираните са утвърждават твърдението – 57% са с категоричното „Да” и 41% - с „по-скоро да”. 2% са посочили „не знам”.

Б: /децата, които се развиват в условия на домашно насилие/ имат ниско самочувствие:

49% от анкетиранияте са категорични, че ниското самочувствие е характерно за децата, жертва или свидетел на насилие. 38% отговарят с „по-скоро да”. 3 % са посочили „Не знам”;

В: */децата, които се развиват в условия на домашно насилие/ лесно стават жертва на злоупотреба, експлоатация или трафик:*

41% - са съгласни с твърдението. 39% избират отговор „по-скоро да”. По 10% - отговарят „не знам” и „по-скоро не” ;

На четвърти въпрос: *„Считате ли, че е важно за домашното насилие да се говори не само като за личен, а и като за обществен проблем?“,* участниците отговарят по следните начини:

76% от участниците в проучването отговарят с „Да”, с което категорично заявяват, че за тях домашното насилие е обществен проблем. 22% са склонни да се съгласят с това - отговарят с „по-скоро да”. По 3% от анкетиранияте отговарят „Не знам”, „по-скоро не” и „не”.

На пети въпрос: *„Как бихте реагирали, ако разберете, че Ваш близък е жертва на домашно насилие?”* е отворен за отговор на анкетиранияте;

Дадените отговори са свързани с активна позиция и желание да се помогне на жертвите на домашно насилие. Като „подходящи институции”, към които да бъдат насочени жертвите да потърсят помощ, се посочени полиция, телефон 112, „Вашият център в Горна Оряховица”. Анкетиранияте посочват, че те самите ще дадат „емоционална подкрепа”, разговарят, ще насочат, посъветват *”да прекрати отношенията с въпросния насилник”/*. Един от анкетиранияте е отговорил, че „ще даде емоционална подкрепа. Намесата би довела до повече проблеми”, което беше тема на разговорите със специалистите и в родителските групи. Друг е отбелязал за „мерки за спасяване” като част от социална работа.

Изводи:

В община Елена, повечето от анкетиранияте участници в проекта са развили гражданската позиция, че домашното насилие не е само личен, но и обществен проблем, и която Център „Мария” през годините на своята дейност утвърждава и налага. В състояние са да разпознаят домашното насилие като комплексен проблем - в конкретни актове на насилие и поведение на насилниците, в задоволяване на потребността от власт и контрол, в последиците за участниците – насилници или жертви - като проява на физическа и психическа травма.

Сред болшинството от участниците в дейностите на проекта е преодоляна съпротивата и традиционната нагласа, че домашното насилие е проблем между партньорите и, ако не е насочено пряко към децата и те са единствено свидетели, не представлява риск за развитието им. Участниците в проекта са развили чувствителност и компетентност по въпроса. Сравнено с изразени мнения по време на дейностите по проекта, се отбелязва развитие по посока на знание и мнение, че децата, свидетели или жертви на домашно насилие, използват насилието като начин за решаване на проблемите си в училище, с връстниците или в семейството, имат ниско самочувствие, лесно стават жертва на злоупотреба, експлоатация или трафик. По този начин

домашното насилие автоматично се превръща във важен обществен проблем и изисква комплексни и целенасочени усилия за превенция, както и категорична реакция за противопоставяне, спиране и помощ на пострадалите деца и възрастни. Това се потвърждава от факта, че болшинството анкетирани участници от община Елена разглеждат домашното насилие като обществен проблем.

В отговорите за възможните реакции в случай на домашно насилие се посочва информиране и насочване към защита по „законоустановения ред“, т. е. мерките по ЗДН. Възможността да се помогне на жертвата се свързва с „подходящите“ институции като се посочват полиция, социална служба и Център „Мария“. Споменава се нуждата от емоционална подкрепа, информиране, насочване, съветване.

Анкетираните лица, изхождайки от дейността по проекта на екипа на Център „Мария“, обсъждат нуждата от услуга на територията на общината, която да работи за превенция и в помощ на жертвите на насилие и да осигурява психологическа и правна помощ.

Мобилността е предимство, поради големия брой малки населени места със затруднен достъп до услуги.

Изготвили анализа от екипа на Център „Мария“

Людмила Цветанова, ръководител на проекта
Донка Петрова, психолог по проекта

12.09.2022г.